

ДА ПРАЕКТА САЙТА ПА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ СРОДКАМІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ МОВЫ

Сакалоў Л.А.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі,
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

Наўроцкая І.В. – магістр філ. навук

У артыкуле апісваецца ідэя праекта сайта па гісторыі Беларусі. Расказваецца пра раздзелы, тэмы сайта, а таксама крыніцы інфармацыі для распрацоўкі інтэрнэт-старонкі.

На дадзены момант існуе мноства сайтаў з гістарычнай даведкай для кожнай краіны. Сайты пра гісторыю Беларусі таксама існуюць, але іх колькасць дастаткова малая, каля 8, і не заўсёды на іх можна адшукаць падрабязную інфармацыю, напрыклад, пра бітву пад Смаргонню ў крыніцы [1], тым не менш, на сайце Нацыянальнай бібліятэкі прадстаўлены цікавы віртуальны праект на гэтую тэматыку [2].

Тэрыторыя Беларусі была полем для мноства гістарычных падзей, такіх як бітва пад Смаргонню, дзе загінула вялікая колькасць салдат расійскай і нямецкай армій, бітва на Бярэзіне, калі былі разгромленыя рэшткі "Вялікай арміі" Напалеона, паўстанне 1863 – 1864 гадоў, калі на паўночным захадзе Беларусі было паднята паўстанне Кастуся Каліноўскага, а далей яго арышт і пакаранне смерцю. Усе гэтыя падзеі не засталіся незаўважанымі і захаваліся ў архіўных запісах розных краін. Важна, што да архіўных запісаў адносяць не толькі загады, распараджэнні, запісы перамоваў, дакументы і іншае, але яшчэ і запісы саміх удзельнікаў падзей. Якраз звесткі дазваляюць аднавіць меркаванне на падзею з пункту гледжання розных бакоў. Яны таксама выкарыстоўваюцца ў навуковых працах, якія варта разглядаць у якасці крыніц інфармацыі. Праект майго сайта прадугледжвае некаторыя адметныя рысы. Па-першае, гэта масавае выкарыстанне асабістых запісаў удзельнікаў тых ці іншых падзеяў. Калі такія звесткі прысутнічаюць, то яны могуць праліць святло на шматбаковае асвятленне гістарычных абставінаў.

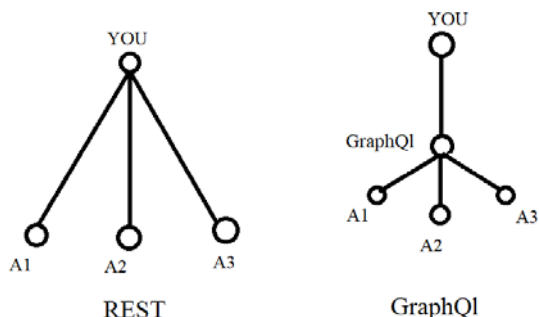
Да мяркуемых крыніц інфармацыі нашага сайта мы адносім: архіўныя дадзеныя, запісы удзельнікаў падзей, навуковыя працы і публікацыі. Архіўныя дадзеныя звычайна прадастаўляюць колькасныя звесткі аб удзельніках падзей, у тым ліку загінулых. Таксама ў архівах захоўваюцца, напрыклад, загады, што і дазваляе аднавіць ход дзеянняў. На аснове такіх дадзеных складаюцца навуковыя працы. Даследаванні знаходзяцца, у асноўным, у вольным доступе. Але некаторыя працы прыйдзецца заказаваць, што, звычайна, патрабуе шмат часу, роўна як і запыты ў архіў. Падбор, праверка, рэдакцыя інфармацыі павінны прайсці на этапе стварэння сайта.

Сайт гістарычнае даведкі будзе змяшчаць мноства дадзеных, абмежаваных толькі тэматыкай гэтай старонкі. Раздзелы сайта будуць наступныя: вядомыя асобы, гістарычныя эпохі, культура. Раздзел "Гістарычныя эпохі" будзе ўтрымліваць сем падраздзелаў: старажытныя часы (35 тыс. да н.э - 9 ст. н.э.), старажытная Русь (9 - 13 стст.), Вялікае Княства Літоўскае (13 ст. – 1569 г.), Рэч Паспалітая (1569 – 1795 г.), Расійская імперыя (1795 – 1917 г.), савецкая ўлада (1917 – 1991 г.), Рэспубліка Беларусь (1991 г. - наш час). Крыніцамі будуць архіўныя дадзеныя, навуковыя працы і запісы ўдзельнікаў падзей. Таксама магчыма выкарыстанне інфармацыі, прадстаўленай у СМІ.

Раздзел "Вядомыя асобы" будзе ўтрымліваць восем падраздзелаў, а менавіта: пісьменнікі, спартсмены, музыкі, мастакі, навуковыя дзеячы, акцёры, ваенныя дзеячы і палітыкі. Галоўным крытэрыем падбору асоб у гэты раздзел з'яўляецца іх беларускае паходжанне. Гэта важна, бо менавіта такія людзі прадстаўляюць цэлую нацыю. Раздзел "Культура" павінен утрымліваць дасягненні матэрыяльнай і духоўнай культуры беларусаў, а менавіта: карціны, музыка, архітэктурныя дасягненні, культурныя асаблівасці, літаратурныя творы. Культура дазваляе лепш зразумець народ, яго менталітэт і іншыя вызначальныя асаблівасці.

Плануемы сайт будзе ўтрымліваць адну невялікую, але вельмі карысную для карыстальніка і адміністратара асаблівасць - мову запытаў GraphQL. Яна выкарыстоўваецца буйнымі сайтамі і прыкладаннямі, паколькі працуе хутчэй, чым сістэма REST. Першапачаткова REST і GraphQL былі створаны для рэдагавання, стварэння і выдалення дадзеных, але мова GraphQL больш эфектыўная, чым яе аналаг, паколькі GraphQL апрацоўвае толькі неабходныя дадзеныя, якія карыстальнік запытвае, што прыбірае лішнюю апрацоўку дадзеных і, адпаведна, павышае прадукцыйнасць. Для адміністратара мова запытаў

GraphQL карысная тым, што яна вельмі лёгка паддаецца рэдагаванню ў адрозненне ад REST. Як працуе REST і GraphQL, можна ўбачыць на малюнку 1. REST з'яўляецца базавай мовай запытаў, паказаць, асаблівасці работы з ёй магчыма на прыкладзе. Уявім: вам трэба зрабіць тры запыты інфармацыі, якая захоўваецца на розных серверах. У сістэме REST вам трэба будзе ствараць тры асобныя запыты, што дрэнна адбіваецца на эфектыўнасці працы. Сістэма GraphQL папросіць вас стварыць адзін запыт і сама адправіць іх па серверах, што паскарае працэс пошуку.

Малюнак 1 – параўнанне схем працы REST і GraphQL

На нашым сайце па гісторыі Беларусі будзе магчымасць стварэння пляцовак для абмеркавання - форумаў. На праектаваным сайце форуму патрэбныя з неабходнасці весці спрэчкі на гістарычную тэматыку. Як вядома, у спрэчцы нараджаецца ісціна.

Сайт гістарычнай даведкі заўсёды будзе карысны ў якасці простага і эфектыўнай крыніцы дадзеных. Сама гісторыя заўсёды будзе карыснай і цікавай, галоўнае знайсці, што вам важна. Не выклікае сумненняў, што народ, які не ведае свайго мінулага, не мае будучыні.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Гісторыя Беларусі. Беларускі гістарычны партал [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://belhistory.com> – Дата доступу: 02.03.2021.
2. Абарона Смаргоні [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://www.nlb.by/by/informatsyynyya-resursy/elektronnyya-informatsyynyya-resursy/resursy-natsyyanalnay-bibliyateki-belarusi/virtualnyya-praekty-vysta-ki-i-kalektsyi/virtualnyya-praekty-bibliyateki/belarus-u-pershay-susvetnay/asno-nyya-bitvy-bai-vaennyya-aperatsyi/abaron-smargoni/> – Дата доступу: 02.03.2021.